

Til kommunal- og forvaltningsdepartementet

Teknas innspill til Statsbudsjettet 2023

Regional- og distriktsutvikling (Kap. 553)

Tekna har gjennomført en undersøkelse for å kartlegge kommunenes rekrutteringsmuligheter av fagpersoner med teknisk-vitenskapelige kompetanse. Funnene i denne undersøkelsen viser at behovet for avansert kompetanse innen grunnleggende områder som vann og avløp, IT, klimatilpasning og geoteknikk mm. er stort. Rent drikkevann, gode digitale kommunikasjonssystemer, klimatilpasning knyttet til ras, skredfare og flom er eksempler på viktige tjenester som er helt nødvendig for å sikre en bærekraftig regional – og distriktsutvikling i Norge.

Vår undersøkelse viser at det er svært mange kommuner som sliter med rekruttering som skal sikre gode og trygge tjenestetilbud, og at behovet for fagpersoner er stort.

Velferden begynner og forvaltes i kommunene. Kommunene leverer samfunnskritiske tjenester og effektiviteten og kvaliteten på det som skapes i kommunal sektor er derfor av stor betydning for samfunnet og innbyggerne. Det er derfor avgjørende at kommunene framstår som attraktive arbeidsgivere for å tiltrekke seg riktig kompetanse til å løse oppgavene. Hele 55 prosent av kommunene sier at behovet står udekket som følge av mangel på fagpersoner, og at det har blitt stadig mer krevende å rekruttere kandidater med rett kompetanse. Kun 15 prosent svarer at de får besatt den utlyste stillingen etter første utlysning. Respondentene peker selv på at dette blant annet skyldes at kommunene ikke anses som en attraktiv arbeidsgiver og at konkurransen med privat næringsliv er stor.

Tekna mener at tiltak som bidrar til å styrke arbeidsmarkedet og jobbmulighetene for høyt utdannede er nødvendig for å skape levende og bærekraftige samfunn. For å tiltrekke seg høyt utdannet arbeidskraft må det være tilgang til gode fagmiljø og karrieremuligheter i nærområdet.

Tekna ber Stortinget sikre kommunene tilstrekkelig midler til satsning på kompetanseheving og rekruttering for å møte det kompetansegapet vi ser innen kjernområdene for å kunne løse det lovpålagte oppgavene.

Tekna mener det er bedre at kommunene bruker sitt økonomiske handlingsrom til å rekruttere og beholde kompetente ansatte enn å leie inn konsulenter til å utføre driftsoppgaver. Vår rapport viser at kommunene har utfordringer med å rekruttere avansert IKT-kompetanse. 20 prosent av storkommunene har svært vanskelig for å besette IT/IKT-stillingene og 35 prosent av de mellomstore kommunene opplever at oppgaver innen IKT/IT ikke blir løst. Vi vet fra andre undersøkelser at

kommunene derfor i stor grad er avhengige av innleide ressurser. Det vises til at dårlig økonomi er en av hovedutfordringene.

Det å ha en bemanning med nødvendig faglig kompetanse er viktig for at kommunen skal kunne vurdere og velge de løsningene som best møter kommunens og innbyggernes behov. I mange tilfeller vil det å heller bruke egne kompetansemiljøer enn konsulenter være rimeligere, gi bedre resultater, bidra til å utvikle faglig tyngde in-house og ha en demokratisk verdi. Likevel vil det i enkelte sammenhenger være nødvendig å leie inn spisskompetanse. I disse tilfellene er det viktig at kommunene har tilstrekkelig med bestillerkompetanse for å hente inn riktig kompetanse.

Det å bruke konsulenter til driftsoppgaver må være unntaket fra å rekruttere og beholde den kompetansen som kommunen trenger. I Hurdalsplattformen blir det sagt at man skal «kutte i konsulentbruk i staten ved å utvikle egen kompetanse», dette må også gjelde i kommunene.

Store summer kan da omdisponeres på de kommunale budsjettene og gi kommunene økt handlingsrom for å rekruttere og beholde høyt kvalifisert arbeidskraft.

Tekna mener regjeringen, i tråd med sin regjeringsplattform har klare forventninger til kommunene om å løse løpende oppgaver ved hjelp av fast ansatte, og at bruken av eksterne konsulenter skal være midlertidig og i hovedsak der det er behov for helt særskilt spisskompetansen.

Tekna ber Stortinget påse at kommunene får bruke sitt økonomiske handlingsrom til å rekruttere og beholde kompetente ansatte fremfor å leie inn konsulenter til å utføre driftsoppgaver.

Noe konsulentbruk erkjenner vi at likevel er nødvendig. Da er god bestillerkompetanse en forutsetning for å gjøre gode valg og gode vurderinger av egne behov og kostnader, samt styring og oppfølging av prosjektene. Gode bestillinger gjøres av ansatte med høy faglig kompetanse innen områdene man søker eksterne ressurser.

Mangel på bestillerkompetanse kan gi utslag i at store investerings- og utviklingsprosjekter får unødvendig høye kostnader og dårligere resultater. Det er viktig at kommunene utvikler sterke fagmiljøer med god kompetanse innenfor fagområdet det skal kjøpes konsulent tjenester. Det er til eksempel stort behov for å utvikle helseteknologiske løsninger for å ivareta en aldrende befolkning.

Tekna ber Stortinget heve kommunenes bestillerkompetanse.

Interkommunalt samarbeid (IKS)

Skal man ha en fremtidsrettet kommunal sektor med gode tjenester i hele landet må de ha anledning til å gjøre mer enn bare å drifte eksisterende systemer. Det må investeres mer i kommunal sektor slik at sektoren kan utvikle tjenestene og

tilpasse seg demografiske og teknologiske endringer, samt klima- og miljøutfordringene. Da må sektoren ha råd til å rekruttere og beholde ansatte med utviklerkompetanse, dvs. ansatte med mastergrad eller høyere.

Vi ser at kommuner som et minimum tilbyr et fagmiljø, i større grad klarer å rekruttere teknologer, enn kommuner som ikke gjør det. Det er særlig i kommuner av en viss størrelse eller rundt større byer at vi finner større fagmiljøer. Men det finnes også eksempler på IKS mellom mindre kommuner som ivaretar behovet for slike fagmiljøer og dermed tjenestene til innbyggerne. Vår undersøkelse viser at IT-tjenester i stadig større grad og på ulike måter blir lagt inn i IKS. To av tre kommuner oppgir i vår undersøkelse at de har IKS. IKT/IT skiller seg ut som det fagområdet hvor slikt samarbeid er mest vanlig, opptil 43 prosent hos de små kommunene og 41 prosent i mellomstore kommuner.

Selv om Tekna som hovedregel mener at kommunene må få nok ressurser til å utvikle egne fagmiljøer, så er vi opptatt av at der kommunene ikke klarer bygge egen tilstrekkelig kompetanse bør man søke interkommunalt samarbeid.

Tekna ber Stortinget bevilge midler til gjennomføring av kompetansekartlegging i kommunene med mål om å rekruttere der det avdekkes kompetansemangel.

Forskning og utvikling på digitale løsninger

Tekna er bekymret for at det ikke satses på forskning på området fra KDD. Det er også kutt i Digitaliseringsdirektoratets midler til forvaltning av nasjonale fellesløsninger.

Tekna ber Stortinget sikre at det ikke kuttes i midler til forskning på og utvikling av digitale løsninger for kommune-Norge.

Offentlig tilskudd til bredbåndsutbygging i distriktene (kap. 541, post 60)

En forsert utbygging av moderne digital infrastruktur i hele Norge gir store muligheter for næringsutvikling og arbeidsplasser i kommunene. Det er derfor gledelig at regjeringen nå øker bevilgningene til bredbåndsutbygging. Summen som er foreslått av regjeringen er imidlertid ikke nok til å nå målet om at minimum 95 prosent av norske husholdninger får tilgang på bredbånd med hastighet på minimum 1 Gbit/s.

Tekna har i samarbeid med 17 andre organisasjoner i arbeidslivet blitt enig om flere prioriteringer, blant annet at staten må øke tilskuddsordningen for bredbånd i statsbudsjettet til 1 milliard kroner per år, i perioden 2022-2025. Samtidig foretas en gjennomgang av tilskuddsordningene med sikte på å optimalisere prosessen og effekten.

Tekna ber Stortinget sikre at regjeringen fortsetter opptrappingen av tilskuddsordningen for bredbånd for å nå målet om gigabit-dekning for 95 prosent av norske husholdninger innen 2025.